

Zagreb, 20. studenog 2017.

Ur. broj: 126-2017

Directorate-General for Justice and Consumers
European Commission
1049 Bruxelles/Brussel
Belgium

Ministarstvo pravosuđa RH
Ulica grada Vukovara 49
10000 Zagreb
Hrvatska

Izještaj o primjeni Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela u Republici Hrvatskoj

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, Bijeli krug Hrvatske iz Splita i Udruga za podršku žrtvama i svjedocima iz Vukovara od 1. siječnja 2017. provode projekt pod nazivom „Prava, podrška, zaštita i kompenzacija žrtava kaznenih djela“ u svrhu doprinosa implementaciji Direktive 2012/29/EU o minimalnim standardima prava, podrške i zaštite žrtava kaznenih djela i Direktive 2004/80/EC o kompenzaciji žrtava kaznenih djela.

Cilj projekta je uspostavljanje sustava prikupljanja i analize podataka (Central Information Point) vezanih uz predmete kaznenih djela, koji bi omogućio pregled problematike s kojom se susreću žrtve kaznenih djela te bi poslužio kao alat za prikaz statističkih podataka. Specifični ciljevi projekta su prikupljanje pouzdanih i ažuriranih podataka o žrtvama kaznenih djela; unaprijeđenje implementacije relevantnih zakonskih okvira i usavršavanje znanja i rada stručnjaka u kontaktu sa žrtvama; jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD); razvoj međuorganizacijske suradnje, koordinacija i međusobno povjerenje između pravnih subjekata; zagovaranje razvoja EU politika vezanih za prava žrtava.

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Ovim izvještajem želimo potaknuti daljnji razvoj podrške i realizacije prava žrtava kaznenih djela kroz buduće zakonodavne aktivnosti Hrvatskog sabora te punu implementaciju postojećih zakona u skladu sa normama Direktive. Nalazi ovog izvještaja temelje se na aktivnostima provedenima u sklopu ovog programa – edukacije OCD-a, stručnjaka u kontaktu sa žrtvama, praćenjem suđenja, preliminarnim rezultatima istraživanja, kao i prijašnjim aktivnostima i iskustvima u radu sa žrtvama.

Izvještaj je sastavljen od 3 dijela koja prate zakonsku osnovu implementacije Direktive, primjenu u praksi, vezanu uz razvoj sustava podrške žrtvama i svjedocima te prikaz preliminarnih rezultata istraživanja uz zaključke.

1. Pregled legislative

1.1 ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

U srpnju 2017. Hrvatski sabor je izglasao izmjene Zakona o kaznenom postupku kojima se u nacionalni zakon implementiraju odredbe Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. godine o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. godine o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i postupku na temelju europskog uhidbenog naloga, te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osoba i konzularnim tijelima, Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. godine o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u EU, Direktive 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. godine o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP.

Najvažnije izmjene prava žrtava kaznenih djela sadržana su u glavi V *Žrtva, oštećenik, privatni tužitelj*, koja u čl. 43. uz već do tada utvrđena prava žrtava kaznenih djela dodaje i druga prava normirana Direktivom te ih daje u slijedu: 1) pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela, 2) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom, 3) pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde, 4) pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka, 5) pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka, 6) pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje, 7) pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka, 8) pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ovoga Zakona) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni

2

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

progon umjesto državnog odvjetnika, 9) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona), 10) pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, 11) pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak, te druga prava propisana specijalnim zakonima.

Iznimno je važno naglasiti da su u izmjenama, uz već do tada prepoznate posebno ranjive kategorije žrtava, kao što su djeca, žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtve trgovanja ljudima, uvrštene i **žrtve u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite** (čl. 44.) te im zakon još daje posebna prava, kao opunomoćenika ili savjetnika na teret proračunskih sredstva, mjere zaštite osobnog života i integriteta, posebne načine ispitivanja uz primjenu zaštitnih mjera od re-traumatizacije kroz izbjegavanja više ispitivanja, korištenje video-linka, ispitivanje od strane osobe istog spola ili posredstvom psihologa te isključenje javnosti.

Pojedinačna procjena žrtve najveći je novitet ZKP-a propisan čl. 43.a, kojom se tijela koja provode ispitivanja obvezuju da prije ispitivanja žrtve, u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provedu pojedinačnu procjenu žrtve radi utvrđivanja postojanja potrebe za primjenom posebnih mjera zaštite te vrste posebnih mjera zaštite koje bi se trebale primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom). Pojedinačna procjena žrtve na odgovarajući način uključuje osobito žrtve terorizma, organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u bliskim odnosima, spolnog nasilja i spolnog iskorištavanja ili zločina iz mržnje te žrtve s invalidnošću, ili šire tumačeći, pri poduzimanju pojedinačne procjene žrtve osobito se uzimaju u obzir osobne značajke žrtve, vrsta ili narav kaznenog djela i okolnosti počinjenja kaznenog djela. Pri tome se posebna pažnja posvećuje žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine kaznenog djela, žrtvama kaznenog djela počinjenog zbog nekog osobnog svojstva žrtve, te žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem čini osobito ranjivima.

Ujedno je važno napomenuti da se pojedinačna procjena žrtve provodi uz sudjelovanje žrtve i uzimajući u obzir njezine želje, uključujući i želju da se ne koriste posebne mjere zaštite propisane zakonom.

1.2. PRAVILNIK O NAČINU PROVEDBE POJEDINAČNE PROCJENE ŽRTVE

Pravilnikom se propisuju uvjeti i način izrade pojedinačne procjene potreba žrtava kaznenih djela za zaštitom i podrškom, obvezni sadržaji obuhvaćeni procjenom i podaci na kojima se procjena potreba

3

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

temelji. Procjenu potreba žrtve provode sva tijela prethodnog i kaznenog postupka (policijski službenici, državni odvjetnici i suci) koja dolaze u kontakt sa žrtvom počevši od izvida pa do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka.

Osobne značajke žrtve uključuju osobnu ranjivost; dob žrtve, moguću trudnoću ili nedavni porod, invaliditet, teškoće u komuniciranju (govoru, čitanju ili pisanju), zdravstveno stanje, ovisnost o alkoholu ili opojnim sredstvima, PTSP, strah, kao i povezanost žrtve sa počiniteljem kaznenog djela – bliski odnosi, ekonomska ovisnost te osobine kaznenog djela i načina izvršenja – osobito bezobziran ili okrutan način.

Posebne mjere zaštite žrtve, uz mjere procesne zaštite (primjerice, poseban način ispitivanja, uporabu komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem, isključenje javnosti s rasprave, ispitivanje od strane osobe istog spola te, ako je to moguće, da u slučaju ponovnog ispitivanja ispitivanje provodi ista osoba, pratnju osobe od povjerenja, zaštitu tajnosti osobnih podataka), obuhvaćaju i omogućavanje razgovora sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava, kao i druge mjere predviđene zakonom.

Pravilnik, kao podzakonski akt, nije zadovoljio potrebne mjere specifikacije odredbi predviđenih Zakonom o kaznenom postupku te je kao takav ostao nedorečen i podložan različitom tumačenju institucijama koje će ga provoditi. Tako nije specificirao tko su ovlaštene osobe unutar svakog od navedenih tijela za provođenje pojedinačne procjene, koja je potrebna stručna sprema tih osoba, hoće li te osobe proći kroz posebne edukacije kako bi bile dodatno specijalizirane za pravilan pristup žrtvama, djeluju li te osobe samostalno ili unutar timova, jesu li uvijek iste osobe unutar tijela kaznenog postupka zadužene za provođenje pojedinačne procjene ili pojedinačnu procjenu provode službenici koji prvi dođu u kontakt sa žrtvom? To su iznimno važna pitanja za djelotvorno provođenje podrške žrtvama.

Pravilnik navodi kako se istim propisuju uvjeti i način izrade pojedinačne procjene potreba žrtava kaznenih djela te tako zanemaruje žrtve prekršajnih djela. Tendencije europskih zakonodavstava idu za izjednačavanjem žrtava kaznenih i prekršajnih djela upravo zato da žrtve prekršajnih djela ne bi bile u nepovoljnijem položaju. Ističemo kako se većina nasilja koje se događa u bliskim odnosima u hrvatskom zakonodavstvu procesuiraju upravo unutar prekršajnog postupka te bi se sužavanjem primjene Pravilnika samo na kaznena djela uvelike ograničila prava velikog broja žrtava. Napominjemo da svi standardi zaštite prava i interesa žrtve koje Direktiva jamči u kaznenom postupku, u hrvatskom pravnom sustavu, u načelu, jednako vrijede za kaznena i za prekršajni postupak.

Ujedno, Pravilnik navodi se kako je svako tijelo kaznenog postupka koje provodi ispitivanje žrtve dužno provesti pojedinačnu procjenu potreba žrtve te sačiniti zaključak o provedenoj procjeni potreba kao i o utvrđenim posebnim mjerama zaštite. Pri tome će se razmotriti zaključak prethodno provedene

4

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

procjene potreba žrtve. Iz navedenog se može zaključiti kako će žrtva opetovano prolaziti kroz ispitivanja/procjenu od strane svih tijela kaznenog postupka (policijski službenici, državni odvjetnici i suci) čime se žrtva sekundarno viktimizira i traumatizira, što nije u skladu s namjerama Direktive 2012/29/EU. Također, postavlja se pitanje kako postupati ukoliko se mišljenja o individualnoj procjeni budu razlikovala od tijela do tijela, tj. mišljenje kojeg tijela će se u tom slučaju uzeti kao mjerodavno?

Na kraju napominjemo kako su OCD-i marginalno uključeni u postupak pojedinačne procjene, makar njihovi nalazi mogu poslužiti tijelima kaznenog postupka koja provode ispitivanja žrtve, pri čemu je opet ostavljeno previše slobode individualne procjene osobe/službenika, a zanemareno mišljenje ili traženje žrtve. Načelno smatramo da je Pravilnik nedovoljno detaljan čime se ne ispunjava uloga Pravilnika kao takvog. Naime, pravilnici služe kako bi detaljno obradili generalne zakonske odredbe, što u navedenom Pravilniku nije slučaj. Ovakvim Pravilnikom forma je ispunjena, ali ne i svrha zbog koje se Pravilnik donosi.

Bijeli krug Hrvatske je tijekom javnog savjetovanja nacрта Pravilnika uputio prijedloge za unaprjeđenje od kojih niti jedan nije usvojen, a čini se ni razmatran.

1.3. UREDBA O PREUZIMANJU DIREKTIVE 2012/29/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O USPOSTAVI MINIMALNIH STANDARDNA ZA PRAVA, POTPORU I ZAŠTITU ŽRTAVA KAZNENIH DJELA TE O ZAMJENI OKVIRNE ODLUKE VIJEĆA 2001/220/PUP - nacrt

Direktiva 2012/29/EU, između ostalog, traži od država članica da Europskoj komisiji u određenim vremenskim intervalima dostavljaju dostupne podatke koji pokazuju na koji način su se žrtve kaznenih djela koristile pravima utvrđenima u Direktivi. Naime, sustavno i primjereno sakupljanje statističkih podataka prepoznato je kao ključna sastavnica djelotvornog oblikovanja politika na području prava određenih u ovoj Direktivi, a za evaluaciju primjene ove Direktive države članice Europskoj komisiji trebaju dostavljati odgovarajuće dostupne podatke.

Uredba od 4 članka ne utvrđuje koja su tijela nadležna za dostavljanje podataka Europskoj komisiji, već samo da će se podaci dostavljati Ministarstvu pravosuđa, koje će zatražiti statističku obradu od Državnog zavoda za statistiku. Uredba ne sadržava niti koje podatke treba prikupljati. Zbog navedenog, uredba kao podzakonski akt nije jasna niti podložna dopunama ili kritici. Javno savjetovanje bilo je otvoreno do: 20.10.2017.

2. Daljnji razvoj podrške žrtvama i svjedocima u procesuiranju ratnih zločina

Najvažniji događaj za razvoj podrške žrtvama i svjedocima kaznenih djela tijekom 2015. godine bio je donošenje *Nacionalne strategija razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u RH za razdoblje od*

5

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

2016. do 2020. godine¹. Ista je nedorečena sve dok se ne donese i pripadajući Akcijski plan. Strategija sadrži veoma opširnu analizu i ocjenu stanja, općenitih je ciljeva i mjera, ali ne sadrži jasne rokove njihova provođenja, nositelje i dionike, niti analizu održivosti i procjenu potrebnih sredstava. Razvoj sustava podrške žrtvama i svjedocima tijekom 2015. godine u RH stagnira. Navodimo zamijećene poteškoće i nedostatke u radu:

- Nacionalno zakonodavstvo – zakoni i podzakonski akti - i dalje nije usklađeno s Direktivom 2012/29/EU o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, Europskog parlamenta i Vijeća Europe od 2012. godine, koja je trebala biti prenesena u domaće zakonodavstvo do studenog 2015.;
- Nije izrađen *Akcijski plan za područje razvoja podrške žrtvama i svjedocima* koji prati *Nacionalnu strategiju razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2016. do 2020. godine*;
- Sustav podrške nije proširen na druge Županijske sudove², a u sustavu se i dalje osjeti snažna centralizacija i institucionalizacija;
- Iako se po okončanju sudskih postupaka žrtve, kao i okrivljenici, trebaju rehabilitirati u zajednici, nakon donošenja presude njima se sporadično i rijetko bave institucije i društvo;
- Proces „cjeloživotne“ podrške nije zaživio. Često žrtva sama treba iskazati jasnu potrebu za nekim oblikom podrške/pomoći.

Potrebno je dodatno ojačati organizaciju podrške u državnim odvjetništvima i policiji te nastaviti s educiranjem djelatnika koji se susreću u svom radu sa žrtvom. Edukacije koje organiziraju OCD-i specijalizirani za rad s određenom vrstom žrtava,³ treba nastaviti i pojačati, a potrebno je raditi i na svijesti djelatnika da samoinicijativno traže edukacije od tih istih organizacija te da nastave sa započetim suradnjama posebice po pitanju prijavljivanja kaznenih djela. Uz ljudske kapacitete, malo se ili gotovo ništa, ulaže u održavanje i razvoj tehničkih i tehnoloških kapaciteta.⁴

Uloga organizacija civilnog društva je u smislu decentralizacije svojstvena, budući da zalazi u geografska i druga područja gdje država nema odgovor ili nema dovoljno kapaciteta, a na njihovu

1 http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_75_1437.html

2 Sustav podrške žrtvama i svjedocima trenutačno je ustrojen samo na sedam županijskih sudova: u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Rijeci, Vukovaru, Sisku i Zadru

3 Poput žrtava nasilja u obitelji, ratnih zločina, djece, žrtava mučenja itd.

4 Jedan od primjera je audio-vizualni sustav koji je skup je i pokvarljiv, često dovodi do odgode davanja iskaza žrtve ili pojedinog svjedoka, čime se uzrokuje ponovna traumatizacija žrtvi/svjedoka, od ponovnog pojavljivanja na sudu pa do pripreme za svjedočenje.

važnost upućuje i glava V. Nacionalne strategije. No, ključno je osigurati izvore financija za organizacije civilnog društva koje vrijedno rade na razvoju svojih dosadašnjih kapaciteta, na pružanju jednog od oblika primarne podrške, besplatne pravne pomoći ili u analiziranju potreba žrtava i svjedoka te zalaganju za unaprjeđenje sustava podrške.⁵ Decentralizacija sustava podrške je dobrodošla, na što ukazuje potreba širenja podrške žrtvama i svjedocima ratnih zločina u ruralnim krajevima, pojačana potreba za informativnom, emocionalnom i logističkom, a nerijetko i za pravnom i psihološkom podrškom. Žrtve često žele da im informativnu i emotivnu podršku pruže organizacije civilnog društva, zadiru od državnih institucija te pomanjkanja empatije u ophođenju prema njima i njihovim srodnicima ili članovima obitelji. Žale se na nerazumljivost sadržaja pojedinih dokumenata/obrazaca kao i sporost sustava

Kao primjer pozitivne prakse ističemo aktivnosti na osnaživanju, informiranju o pravima žrtava i oštećenika te pružanju praktičnih informacija od strane *Udruge za podršku žrtvama i svjedocima*.⁶

Iako je u srpnju 2013. godine uveden besplatan broj telefona 116 006 Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja, koji se ujedno nalazi i na obrascima o pravima žrtava kaznenih djela, nije naveden razlog zbog kojeg žrtva ovaj broj treba zvati, a nerijetko službenici ne objašnjavaju niti daju jasnu uputu za njegovo korištenje. Također, suprotno nalogu Ravnateljstva policije, pojedine Policijske uprave i postaje ne upućuju korisnike na usluge pojedinih institucija, državnih ureda ili na broj 116 006.

Iz zapažanja u praksi zaključujemo da pojedine mjere iz Nacionalne strategije nisu zaživjele. Upozoravamo da nije stvoren cjelovit i objektivan registar pružatelja podrške žrtvama i svjedocima te nisu osiguravani preduvjeti za provođenje projekata i programa organizacija civilnog društva pružatelja podrške. Uz to, sustav besplatne pravne pomoći neadekvatan je, nekonzistentan i ograničen na mali broj pružatelja pravne pomoći kao i korisnika besplatne pravne pomoći. Zbog toga žrtve kaznenih djela idu od psihologa do psihologa, od pružatelja pravne pomoći do drugog pružatelja i obnavljaju svoju traumu ne radeći na njoj kako bi se kvalitetnije i sigurnije uklopile u društvo te nastavile sa svojim aktivnostima.

5 Kako u smislu implementacije navedene Direktive, tako i osnovnih konvencijskih standarda.

6 Kroz projekt „Jačanje kapaciteta OCD-a za pružanje podrške“ usmjereni su na uvođenje sustava sveobuhvatne podrške u četiri županije; Dubrovačko-neretvanskoj, Istarskoj, Varaždinskoj te Požeško-slavonskoj, gdje je podrška žrtvama i svjedocima nedostatno razvijena ili pak nepostojeća te gdje ne postoje Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima pri Županijskom sudu. Podrška žrtvama i svjedocima uvedena je u „Dešu - regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva“ s područja Dubrovačko-neretvanske županije i „Delfin - centar za podršku i razvoj civilnog društva“. Od siječnja 2016. godine Udruga uvodi sveobuhvatnu podršku u „Homo - udruhu za zaštitu ljudskih prava“ s područja Istarske županije i „Klub žena Varaždin“ s područja Varaždinske županije. Trenutno je otvoren poziv volonterima za Istarsku i Varaždinsku županiju.

Ministarstvo pravosuđa RH je krajem 2016. te u rujnu 2017. objavilo javne pozive za OCD-e za podnošenje prijedloga za financiranje aktivnosti partnerske mreže organizacija za podršku i pomoć žrtvama i svjedocima u županijama u kojima nisu osnovani odjeli za podršku žrtvama i svjedocima, što predstavlja prvi korak za širenje podrške te uključivanje OCD-a kao ravnopravnih partnera. Iako pozdravljamo ovakvu inicijativu, kako se radi o tekućim ili budućim suradnjama, rano je dati ocjenu održivosti ove suradnje, dostatnosti namijenjenih sredstava, kao i kvalitete pružene podrške.

3. Novčane naknade žrtvama teških kaznenih djela

Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela donesen je 2008. godine, a stupio je na snagu 1. 7. 2013., danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Konvencija koja je bila temelj za taj zakon zasnovana je na teoriji državne solidarnosti sa žrtvama a ne državne odgovornosti prema žrtvi. Država daje naknadu ne zato što je odgovorna, nego zato što je solidarna i jer je to pravično. Direktiva je propisala ne samo da država mora imati sustav naknađivanja, već da mora imati tijela koja će se time baviti te da žrtvu mora informirati o tim pravima. Činjenica je da se u financijskom dijelu zaštite na području Europske unije nisu ostvarila očekivanja koja su postojala kad se krenulo u donošenje Direktive, a oštećenici ističu kompliciranost postupka, dugotrajnost, probleme jezičnih barijera, nedostatak pravne pomoći i probleme sustava naknađivanja. U dvije i pol godine primjene zakona isplaćeno je manje od 180.000 kuna. Ono što dodatno zabrinjava, jesu sljedeći podaci: ukupno je za navedenih sedam vrsta kaznenih djela (ubojstvo, teško ubojstvo, teška tjelesna ozljeda, osobito teška tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti, silovanje i razbojništvo) prijavljeno 6668 kaznenih djela, a zahtjeva je bilo 78. To znači da se tek jedan posto oštećenika obratio sa zahtjevom, dok je 19 zahtjeva bilo usvojeno, djelomično ili u cijelosti. Brojevi govore da su žrtve, s obzirom na broj postavljenih zahtjeva koji je strašno malen, vjerojatno slabo informirane. Tijekom 2016. Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela se uopće nije primjenjivao, nije bilo isplata žrtvama, jer je nekim članovima odbora završio mandat, a vlada nije imenovala nove.

4. Problemi zamijećeni u praksi

Nakon što je ZID ZKP-a/08 prvi put uveo pojam „žrtve“, postupno se mijenjala njena definicija koju danas poznaje ZID-a ZKP-a/17, te istu određuje kao: “fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe⁷ čija je smrt

⁷ Prema mišljenju Natalije Slavice, zamjenice Županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu, izrečenog u sklopu treninga za profesionalce održanog u srpnju 2017. godine u sklopu projekta „Prava, podrška, zaštita i kompenzacija žrtava kaznenih djela“, navedena konstrukcija posrednih žrtava nije dobro definirana. Mišljenja je da bi bolja bila konstrukcija „bliske osobe“ jer trenutno u opis posredne osobe ne spadaju posvojitelj i posvojenik.

izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.“⁸ Definicija je usklađena s Direktivom 2012/29/EU. Izmjena isključuje pravne osobe iz definicije žrtve te uvodi razlikovanje „posredne“ i „neposredne“ žrtve kaznenog djela.

ZID ZKP-a/17 je razgraničio ulogu žrtve od uloge oštećenika. Time je postignuto jasno razlikovanje navedenih pojmova. Oštećenik je naziv za mogućeg sudionika u kaznenom postupovnom pravu, koji uz žrtvu može biti i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Jasno razlikovanje položaja žrtve i oštećenika jedan je od osnovnih ciljeva koji se želio postići predloženim izmjenama i dopunama. Pojmovi nisu istoznačni i nije ih moguće razmatrati na način "širi-uži". To posljedično zasigurno predstavlja problem službama za podršku žrtvama jer otežava informiranje o pravima ukoliko osoba koja se obraća za podršku ne zna nalazi li se u postupku kao žrtva ili kao oštećenik. Postavlja se pitanje oportunitosti takvog nejednakog položaja osoba uključenih u sudske postupke, žrtve/oštećenika kao sudionika kaznenog postupka, koji zbog nespretnih pojmova nisu svjesni prava koja se na njih odnose.

Reguliranje prava na dobivanje informacija

Članak 4. Direktive 2012/29/EU propisuje da su države članice dužne, bez odgode, od prvog doticaja sa žrtvom, istoj osigurati pružanje sljedećih informacija: 1) o vrsti potpore koju mogu ostvariti i od koga; 2) o načinu podnošenja prijave za kaznena djela i njenom položaju u kaznenim postupcima; 3) o načinu zaštite prava; 4) o dobivanju pravnih savjeta; 5) informacije o naknadi štete; 6) pravo na prevođenje; 7) o mjerama, postupcima i zaštiti u slučaju boravka u državi koja nije država članica Europske unije, a u kojoj je počinjeno kazneno djelo; 8) o podnošenju prijave u slučaju nestručnog nadležnog tijela članice koje djeluje u okviru kaznenog postupka; 9) o kontaktima za komunikaciju o predmetu; 10) o službama za popravljavanje štete te 11) uvjetima nadoknade troškova sudjelovanja u kaznenom postupku. Već u samoj formulaciji članka 4. Direktive 2012/29/EU „pravo na dobivanje informacija“ vidljivo je kako se proaktivnost u informiranju/traženju informacija želi prebaciti sa žrtve na nadležna tijela⁹.

Službe za podršku trebaju imati ravnopravniji položaj u sustavu podrške žrtvama jer države članice više nisu samo obvezne promovirati ulogu službi za podršku, već su obvezne osigurati žrtvama pristup službama za podršku. U Republici Hrvatskoj, glavnu ulogu u informiranju žrtava imaju policijski službenici. Prilikom prijave kaznenog djela, dužni su žrtvama pružiti informacije o njihovim pravima, usmeno i kroz uručivanje obrazaca s informacijama o pravima žrtve. Republika Hrvatska informira žrtve kroz tzv. *Obavijesti o pravima žrtvi kaznenih djela*, prednost koje je pisana izrada sadržaja prava koja se uručuje žrtvi prilikom prvog kontakta (obično prilikom prijave kaznenog djela) na dvadeset

8

ZID ZKP/17, čl. 58.o izmjeni čl. 202. st. 1. i 2. ZKP-a

9 Nadležna tijela nisu pobliže definirana upravo zbog mogućih razlika u nadležnostima pojedinih država članica.

9

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

jezika. Pozitivna strana je što pisani format bolje odgovara informiranju žrtava zbog traume koju žrtva proživljava i posljedicama koje ona nosi, a za koje usmeni oblik informiranja ne bi bio efektivan. Pitanje koje se postavlja tiče se modusa pružanja informacija žrtvama koje nisu prijavile kazneno djelo. Upravo zbog njih, potrebno je biti inovativan u pronalaženju komunikacijskih kanala i načina informiranja.

Uputom od 11. studenoga 2014. godine, Ravnateljstvo policije svim je policijskim upravama naložilo da su žrtvama dužni, uz obavijesti o pravima, dati i kontakt podatke odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima, broj Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja te brojeve tijela državne uprave i organizacija civilnog društva koje se na području pojedine policijske uprave bave podrškom i zaštitom žrtava. Osim policije, i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je dužno žrtvu upoznati s njezinim pravima. Obveznim napatkom od 9. srpnja 2014. godine, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske obvezuje sva županijska i općinska državna odvjetništva na postupanje adekvatno postupanju policijskih službenika, osobito u dijelu pružanja obavijesti žrtvi o radu odjela za podršku žrtvama i svjedocima, upućivanje žrtava prema njima, kao i na Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja.¹⁰

Prema podacima Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja (dalje: NPC), u 2017. godini (do 31. listopada), 148 od 558 žrtava je na broj upućeno od strane policije. Podaci NPC-a za 2017. godinu pokazuju kako je samo pet pozivatelja za liniju 116 006 saznalo od strane predstavnika državnog odvjetništva, što usmjerava zaključku kako pravo na informiranje žrtve nije u praksi u potpunosti provedeno, osobito onda kad je u pitanju referiranje na postojeće službe za podršku.

Problem se javlja već prilikom informiranja o dostupnim službama za podršku, osobito dostupnoj psihološkoj podršci jer (ona) nije dostupna na cijelom području Republike Hrvatske. Kada se govori o pravu na pružanje pravne pomoći i svake druge vrste savjeta¹¹, propušta se informirati žrtvu kako se pravna pomoć prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“ broj 143/13¹²) odnosi samo na građanske i upravne sporove. To znači da se svojim odredbama na žrtve kaznenih djela odnosi samo u pogledu ostvarivanja prava na naknadu štete koja je počinjenim kaznenim djelom prouzročena.¹³ Dakle, primjerice, ne odnosi se na pravo na besplatnog opunomoćenika u kaznenom

10

Odluka o donošenju Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2016. do 2020. godine (dalje: Nacionalna strategija), NN 75/15, dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_75_1437.html; pristup: 8.8.2017.

11 Direktive 2012/29/EU, čl.4.

12

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13), dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/286/Zakon-o-besplatnoj-pravnoj-pomo%C4%87i>, pristup: 8.08.2017.

13

10

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

postupku. Pravo na svaku drugu vrstu savjeta bi se moglo povezati s pravom žrtve na savjetnika, koji nije definiran zakonom. Preporuke Komisije Europske unije jasno ističu kako bi „pravo na savjet“ trebalo tumačiti šire nego što je uobičajeno, budući da se ne odnosi samo na pravni savjet, već se može odnositi i na financijske savjete te savjete iz područja osiguranja. Savjetnik bi mogao biti iz redova pomagačke struke (primjerice psiholog), ukoliko je takav savjet potreban žrtvi kaznenog djela. Direktiva 2012/29/EU navodi kako je žrtvu potrebno informirati i o načinima dobivanja naknade štete koju pravni poredak određene države članice predviđa. U Republici Hrvatskoj to uključuje informiranje o podnošenju imovinskopravnog zahtjeva te informiranje o Zakonu o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela¹⁴. Navedeni zakon stupio je na snagu primitkom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije, a od tad pa do 16. veljače 2017. godine, podnesen je 161 zahtjev; riješeno je 114 slučajeva, od čega su u cijelosti usvojena 2 zahtjeva, a djelomično njih 21.¹⁵ Iako je Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela poprilično restriktivan te se ne odnosi na sva kaznena djela, već samo na kaznena djela nasilja počinjena s namjerom (vidjeti članak 1. zakona), činjenica da je podnesen samo 161 zahtjev u četiri godine njegova postojanja svjedoči kako su žrtve neinformirane o njegovu postojanju. Velik broj odbačenih zahtjeva govori u prilog činjenici kako i oni koji su upućeni u postojanje tog Zakona, nisu dovoljno upoznati s pretpostavkama koje je potrebno ostvariti za priznanje prava na isplatu novčane naknade iz državnog proračuna.¹⁶

Već iz primjera prava na savjet i pravnu pomoć, može se zaključiti kako se radi o nedovoljno jasnim formulacijama zbog kojih je iznimno važno lingvistički prilagoditi brošure o pravima žrtava prosječnom građaninu, za kojeg pretpostavljamo da ne posjeduje potrebna pravna znanja iz područja kaznenog postupovnog prava.

Potrebna je bolja koordinacija između nadležnih državnih tijela kako bi se osigurala standardizacija u informacijama koje se pružaju žrtvama, te povezati pravo na informiranje žrtve, sukladno Direktivi 2012/29/EU koja propisuje obvezu osposobljavanja djelatnika u sustavu podrške žrtvama kaznenih djela. Osposobljavanje je potrebno kako bi se educiralo službenike svih nadležnih tijela na senzibilizirano pristupanje žrtvi kaznenih djela, odnosno, na multidisciplinarni pristup u radu sa žrtvama, u cilju potpunog i jasnog informiranja žrtve o njenim pravima, istovremeno prevenirajući sekundarnu viktimizaciju i re-traumatizaciju.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13), čl. 15. st. 1. al. b.

14

Usklađen s Direktivom 2012/29/EU Vijeća 2004/80/EZ od 29. travnja 2004. o naknadi žrtvama kaznenih djela.

15

Podaci Odbora za novčane naknade; Samostalna službe za podršku žrtvama i svjedocima; Ministarstvo pravosuđa (podaci dostupni na zahtjev). Isplaćeno 197 765,56 HRK.

16

O tome u dijelu Zakona o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela: II PRETPOSTAVKE, u člancima 5. do 9.

Krovna europska organizacija za podršku žrtvama, VSE u svojim preporukama za implementaciju Direktive 2012/29/EU izjavljuje: “na državi članici je odgovornost potpunog pružanja informacija ili bar informiranja žrtve o tome gdje su informacije dostupne i ispitivanja žrtve želi li dobiti informacije; pravo je žrtve *dobiti* informaciju, a ne činiti je odgovornom za tehnikalije vezane uz dostavu navedenih informacija.“

Problem u ostvarivanju ciljeva Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima je nepostojanje Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje sustava podrške žrtvama i svjedocima. Ono je trebalo izraditi nacrt Akcijskog plana s preciznije definiranim pojedinim mjerama, načinima ostvarenja, rokovima izvršenja te procjenom potrebnih financijskih sredstava za provedbu.

Službama za potporu žrtvama, kao najveći izazov javlja se nestabilnost u financijskoj potpori OCD-a te nedovoljna suradnja OCD-a i drugih nadležnih institucija u pružanju podrške žrtvama kaznenih djela. Preporuke Komisije Europske unije uključuju pozivanje država članica na razmatranje alokacije financijskih sredstava na redovitoj bazi onim službama koje se bave pružanjem podrške žrtvama (osim ako one same odluče biti u potpunosti neovisne). Takvo pružanje podrške, moglo bi biti osigurano kroz formalni i transparentni ugovorni odnos, ovisan o kvaliteti i pouzdanosti OCD-a kojemu bi se pružila financijska podrška.

Uz to, Komisija Europske unije preporuča osnivanje nacionalnog fonda za žrtve kaznenih djela kojim bi se financirali OCD-i. Sredstva u fondu bi se prikupljala kroz novčane sankcije izrečene počinitelju kaznenih djela. Navedeno bi se moglo ostvariti u praksi kroz već postojeću odredbu ZKP-a koji člankom 206.d. predviđa opciju: „uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe“.¹⁷

Suradnja OCD-a i institucija u pružanju podrške žrtvama kaznenih djela

Izazov je vidljiv i u ostvarivanju suradnje OCD-a s nadležnim državnim tijelima; institucijama u sustavu podrške žrtvama kaznenih djela. Iako i Direktiva 2012/29/EU i ZID ZKP-a/17 i Nacionalna strategija razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj ističu obvezu suradnje institucija s civilnim sektorom, praktična primjena navedene obveze i dalje ostavlja mjesta za napredak. Pitanje koje se postavlja vezano uz pojedinačnu procjenu je i pitanje dostupnosti uvida u dokumentaciju provedene pojedinačne procjene žrtve počinitelju i njegovom branitelju. Važno je zaštititi žrtvu i njene osobne podatke, uključujući i one koji se tiču strogo osobnog života, a potrebni su za provedbu pojedinačne procjene. S druge strane, ne smije se zanemariti poštivanje prava okrivljenika, u smislu načela kontradiktornosti i konfrontacijskog prava.¹⁸ Stoga se nameće iznimno važno praktično pitanje: **U kojoj formi pohranjivati podatke dobivene u postupku individualne procjene žrtve?**

¹⁷ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, „Narodne novine“ broj 145/2013. čl. 206d st. 1. al. 2.

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

Upitno je koliko će nadležna tijela uvažavati preporuke službi za podršku žrtvama te koja je pravna snaga takvih preporuka. Oblik neformalne suradnje nadležnih državnih tijela i službi za potporu bi se mogao pokazati manjkavim, upravo zbog nedostatnih oblika suradnje.

Iskustva *Udruga za podršku žrtvama i svjedocima* u radu sa žrtvama kaznenih djela govore o problemima koje ističu osobe koje su se obraćale NPC-u. Problemi obuhvaćaju povrede Direktive 2012/29/EU, počevši od nezaprimanja kaznene i prekršajne prijave zbog nedovoljnog poznavanja rodno uvjetovanog nasilja i njegovih oblika (primjerice ekonomskog nasilja), neodobravanja ispitivanja putem video linka žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima, nesenzibilizirano postupanje policijskih službenika i predstavnika državnog odvjetništva, neinformiranja o postojanju prava žrtve i broja 116 006, do zabrane nazočenja „osobe od povjerenja“ pojedinim radnjama u sklopu kaznenog postupka (npr. prilikom posjeta sudu i ispitivanja)¹⁹ i neodobravanja opunomoćenika na teret proračunskih sredstava žrtvi koja je dijete.

Stoga je u radu OCD-a zasigurno prednost kontinuirano nastojanje provođenja Direktive 2012/29/EU, kroz profesionalno osposobljavanje djelatnika čime doprinose ostvarivanju/jačanju suradnje i koordinacije službi. Brojni OCD-i u okviru svojih djelatnosti osmišljavaju i provode edukacije za osobe koje se u radu susreću sa žrtvama kaznenih djela.²⁰ Takve edukacije su primjer dobre prakse jer osiguravaju umrežavanje, razmjenu iskustva i znanja, kao i što postavljaju temelj za daljnji zajednički rad na poboljšanju položaja žrtava u kaznenom postupku.

Direktiva 2012/29/EU predstavlja i pritisak na države članice u priznavanju službi za potporu žrtvama, koje su uglavnom organizacije civilnog društva, kao ravnopravnih sudionika s kojima je potrebno ostvariti usku suradnju s nadležnim državnim tijelima i predstavnicima institucija. Može se zaključiti da upravo kroz osiguravanje sveobuhvatne podrške, kako institucionalne, tako i kroz rad civilnog sektora, postaje vjerojatnija ispravna sadržajna implementacija Direktive 2012/29/EU. Bitno je poraditi i na boljoj koordinaciji nadležnih tijela i službi za potporu, s obzirom na to da istraživanja pokazuju kako nije ujednačena praksa informiranja o službama za podršku žrtvama na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. **Preporuka za uspješno konzumiranje prava na pristup službama za podršku je uspostava kvalitetnog i efektivnog sustava referiranja između prvih točki kontakta (obično policija) i postojećih organizacija civilnog društva koje se bave radom sa žrtvama.** Pritom je

18 IUS-INFO: „Kontradiktornost, konfrontacija i odlučivanje o dokaznim prijedlozima“, rujan 2014.; dostupno na: <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=19420>; pristup: 8.09.2017.

19 Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, Izvješće pučkoj pravobraniteljici za 2016. god, Zagreb, 2017., str. 6

20 Primjerice: Ženska soba- Centar za seksualna prava, Documenta- Centar za suočavanje s prošlošću, Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, Zagreb Pride...

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

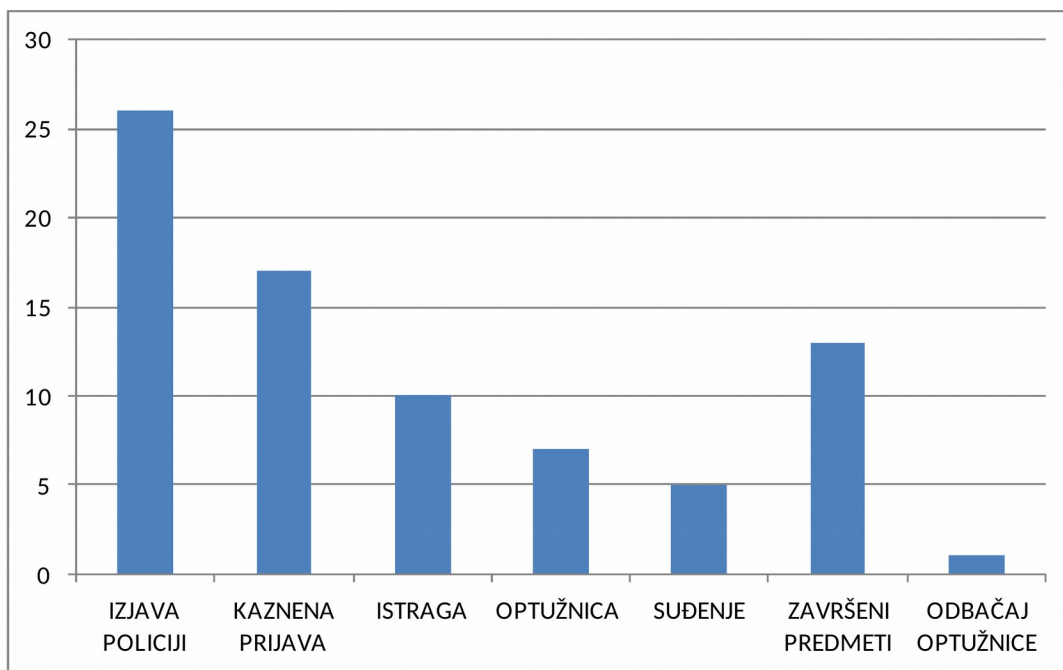

svakako potrebno posvetiti pozornost zaštiti osobnih podataka žrtve i osigurati što manji broj upućivanja kako se žrtvu ne bi prisiljavalo na opetovano iskazivanje proživljene traume većem broju različitih osoba, ispred različitih organizacija.

5. Preliminarni rezultati istraživanja o potrebama žrtava kaznenih/prekršajnih djela

Analizom do sada prikupljenih upitnika temeljem kvalitativne metode, putem polustrukturiranog upitnika, 50% ispitanika je zaprimilo uputu o pravima žrtava, 25 % njih je razumjelo dobivenu uputu, a ostali su dobili dodatna pojašnjenja od organizacija civilnog društva, policije te državnog odvjetništva. Psihološku podršku je dobilo 34% ispitanika, ali se kroz objašnjenja odgovora razumijeva da ispitanici i pravnu pomoć/savjetovanje u OCD-ima ubrajaju u psihološku pomoć što govori i o percepciji pomoći općenito; dakle i pravna pomoć je emocionalna/psihološka, to jest tako se doživljava, što ukazuje na potrebu objedinjavanja usluga. Nitko od ispitanika nije ostvario stručnu pomoć savjetnika, niti odvjetnika na teret proračunskih sredstava. Tek su dva ispitanika ostvarila pravo na zatvorenu raspravu (*in camera*) i svjedočenje putem video-linka. Navedeni rezultati su očekivan ishod s obzirom na to da je većina od ispitanika u pred-istražnoj fazi kaznenog postupka, neposredno nakon počinjenja kaznenog djela, a da su im anketari bili prve osobe koje su im pružile detaljne informacije o pravima koja mogu ostvariti, postupku ishodovanja prava te nadležnim tijelima.

Slika 1. Stadij kaznenog postupka (N=52)

Prilikom ispitivanja neki od ispitanika su iznijeli svoje iskustvo i stavove prema institucijama koje vode kazneni postupak; pa tako imamo krajnje negativnu percepciju pravosuđa („Sustav je korumpiran, ide se u korist počinitelja, pravosuđe funkcionira na način "plati pa se rugaj"“) ili pozitivno iskustvo („ispitanica je doživjela prekršajne suce kao psihologe i razumnu gospodu koja su znali rezonirati tko je počinitelj a tko žrtva“), dok je za postupanje policije istaknuta potreba za čovječnim postupanjem i educiranosti. Naglašena je potreba za hitnim otvaranjem Odjela koji će pružiti psihološku i pravnu pomoć, jer bez pravne pomoći u ovom trenutku žrtva se boji pozvati policiju kako ne bi došla u svojstvo okrivljenika („policija onemogućava prijavu nasilja jer žrtva bude pretvorena u drugookrivljenika“).

Na pitanje: „Koji oblik pomoći i podrške biste rado ostvarili te od koga očekujete takav oblik pomoći?“ ispitanici su istaknuli da im je iznimno važno upoznavanje s pravima te pomoć u ostvarenju istih već prilikom prijave u policijskoj stanici, socijalna pomoć od države, povratne informacije o tijeku postupka, bolji mehanizam zaštite pri svjedočenju (izbjeci susret s okrivljenikom), savjetodavna pomoć te pružanje emocionalne podrške zbog pretrpljenog straha, emocionalna i psihološka pomoć kod same prijave kaznenog djela/prekršaja te više ljudskosti od policijskih službenika, informacije dostupne na

15

Projekt je financiran u sklopu Justice programa Europske unije i sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj projekta isključiva je odgovornost Documente i partnerskih organizacija i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

internetu, žurnije djelovanje institucija, dobivanje pravne i psihološke pomoći u trenutku kada se daje iskaz policiji u svojstvu svjedoka, besplatna pravna pomoć i savjeti, ostvarivanje zaštite, podrška i potpora okoline, dostavljanje presuda, naknada iz državnog proračuna, psihološka podrška kroz postupak, novčana pomoć (predujam za troškove svjedočenja), dobivanje opunomoćenika ili odvjetnika, efikasniji rad centara za socijalnu skrb – CZSS, uputu o svim pravima i tijeku postupka na jednom mjestu.

Preporuke :

- 1. Implementirati Direktivu 2012/29/EU u nacionalno zakonodavstvo RH u punom značenju i doseg prava žrtava kaznenog i prekršajnog djela;**
- 2. Što hitnije urediti i donijeti Akcijski plan za područje razvoja podrške žrtvama i svjedocima kao pripadajući razvojni dokument Nacionalne strategije, jasno odrediti aktivnosti, rokove, nositelje i dionike aktivnosti, financijska sredstva i izvore, te financijsku i kapacitetnu održivost;**
- 3. Promovirati i distribuirati Nacionalnu strategiju svim dionicima koji su u doticaju sa žrtvama i svjedocima te raditi na analizi postojeće strategije kako bi se ista mogla unaprijediti i uskladiti s Međunarodnim i nacionalnim normama, primjerima dobre prakse i presudama Europskog suda za ljudska prava kao i analizama organizacija civilnog društva;**
- 4. Nastaviti razvijati sustav podrške, horizontalnim širenjem na državna odvjetništva i policiju te druge urede i agencije koje dolaze u doticaj sa svjedocima i žrtvama kaznenih djela;**
- 5. Osnaživati organizacije civilnog društva na rad sa svjedocima i žrtvama, na međusobnu suradnju i educiranje aktera kao i djelatnika i službenika institucija i javno pravnih tijela, te suradnju na projektima i razvijanju programa;**
- 6. Ojačati ljudske i tehnološke kapacitete onih koji svakodnevno rade sa žrtvama kaznenih djela;**
- 7. Decentralizirati sustav podrške na manja mjesta ili omogućiti jeftinu i besplatnu uslugu pravne, informativne i psihosocijalne podrške građanima – žrtvama i svjedocima kaznenih djela iz ruralnih krajeva ili krajeva koji nisu dobro povezani sa središtima.**

